

NÁZEV ŠKOLY:	GYMNÁZIUM JOSEFA JUNGMANNA LITOMĚŘICE, Svojsíkova 1, příspěvková organizace
ČÍSLO PROJEKTU:	CZ.1.07/1.5.00/34.1082
NÁZEV MATERIÁLU:	VY_32_INOVACE_4B_17_Judaismus
TÉMA SADY:	Filozofie, religionistika, náboženství
ROČNÍK:	4. ročník, oktáva
DATUM VZNIKU:	Červen 2013
AUTOŘI:	Luboš Nergl, Andrea Skokanová

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Judaismus

Anotace:

Výukový materiál je určen pro předmět základy společenských věd ve 4. ročníku

Materiál obsahuje texty z učebnic určených převážně pro výuku na vysokých školách, jen výjimečně obsahuje jiné texty. Texty nemohou nahradit soustavný výklad dané problematiky, jejich funkce je motivační k dalšímu studiu zejména uvedených titulů. Zároveň je úloha textů inspirativní k frontálním diskusím a skupinovým debatám. Výše zmíněné inspiraci slouží otázky a úkoly.

Žáci si mohou texty vytisknout, stáhnout do mobilu či tabletu, mohou si je převést do otevřeného formátu, opatřit poznámkami, napsat odpovědi. Rovněž během vyučovací hodiny lze texty promítnout dataprojektorem na plátno.

Časová náročnost: 2 vyučovací hodiny týdně.

Přístup k internetu není bezpodmínečně nutný, jen některé úkoly odkazují na elektronické zdroje.

Paul Spiegel: Kdo jsou Židé?

Tóra znamená učení a tvoří ji pět knih Mojžišových. K tomu se přidávají spisy proroků a také Knihy Jozue, Knihy soudců, Knihy králů, Žalmy, Přísloví Šalamounova, Kniha Rút, Pláč Jeremiášův, Kniha Job, Šalamounova Píseň písní, Kniha Ester, Kniha Nehemiáš, Kniha Ezdráš a Letopisy.

Pojem Talmud pochází z hebrejského *lilmod*, „učit se“. Talmud má dva díly - Mišnu, jež obsahuje starší, ústně předávané učení, a druhou část Gemaru. V Gemaře jsou monumentálně popsané příklady a diskuse moudrých o zákonech v průběhu několika staletí. Talmud byl dokončen v pátém století občanského letopočtu.

V židovství prostě neexistuje „autorizovaný“ prostředník mezi člověkem a Bohem. Jednotlivý věřící nemá větší či menší hodnotu než největší rabín všech dob. Sám jsem zodpovědný za vše, co činím před Bohem. Mohu sice poprosit nějakého rabína, aby se za mne modlil, ale jestliže se s Bohem nevyrovnám sám, nebude mně jeho orodování nic platné. Rozmluva věřícího člověka s Bohem je tedy přímá a bezprostřední. Kdo viděl muzikál *Anatevka*, ví, jak se mlékař Tevje s Bohem neustále dohaduje o svém osudu, jak s ním diskutuje o problémech svého každodenního života. Zde je zprostředkován typický židovský životní pocit.

My Židé jsme děti Boha, Jediného, a máme proto k němu vztah jako dítě ke svému otci: naplněný úctou a respektem, někdy se ho i bojíme, přesto jsme vůči němu velmi důvěrní, tykáme mu a často se s ním i přeme.

Jak vlastně takový Žid vypadá? Na tuto otázku je možné odpovědět různě. Záleží na tom, koho se zeptáme, jestli Němce, Marokánce, Rusa, Američana - nebo antisemity.

Ten nám poskytne obvyklý popis: Žid má temné, tmavé, smutně hledící usazené oči, velikánský, zahnutý nos, odstávající uši, tlusté, odulé rty. Tělo bývá menší, otlilé, nohy ploché atd.

Štvavé antisemitské plátky poskytují dostatek karikatur, které neustále opakují podobná obehnaná klišé. Všichni, ať už šlo o nacisty nebo komunisty, se rádi uchýlovali k podobným ukázkám, jestliže měli znázornit Žida. Ty pramenily z prastaré protižidovské tradice církve. Podobná schémata se dnes opět vyskytují v protiizraelských karikaturách arabského tisku.

Jak Žid skutečně vypadá? Na takovou otázku nelze jen tak snadno odpovědět. Kdo pobýval někdy v Izraeli a na vcelku malém území a viděl Židy z více než sto dvaceti zemí, tomu je jasné, že neexistuje typický židovský obličej, typický židovská postava nebo barva vlasů. Máme Židy světlomasé, modrooké, štíhlé, velké, šlachovité. Stejně tak jsou i Židé tmaví, až černí, s hnědýma očima, malí, podsadití. Dále se vyskytují všechny možné lidské varianty až po zakzvané *gingi*. To je milá přezdívka izraelských zrzků.

Na podporu argumentu, že židovský Bůh je krutý a pomstychtivý, je uváděna ona slavná věta z Tóry: oko za oko, zub za zub. Tímto citátem média často zdůvodňují krutosti, ke kterým dochází na Blízkém východě. Novináři se patrně domnívají, že je to všeříkající, že k neshodám mezi Palestinci a Izraelci není třeba nic dalšího dodat.

Citát hovoří za vše. Quod erat demonstrandum. Oni zřejmě nevědí, že se v tomto případě jedná o takzvaný talion neboli zákon odplaty. Tím se myslí: stejné odplatit stejným. V biblických dobách bývalo mezi lidmi obvyklé, že se za utrpené bezpráví nebo škodu odplácelo nepřiměřeně víc. Pokud bojovník z kmene A zabil jednoho bojovníka z kmene B, zabili příslušníci z kmene B nejméně dva, často i více příslušníků kmene A. Když někdo ukradl stádo, odvedli odplatou původní odvedené stádo, zlodějovo stádo a pak mu možná ještě znásilnili a odvlekli dcery. Pokud je ovšem rovnou nezabili. Oko za oko, zub za zub tomu učinilo přítrž.

Podobné je to i s židovskou „vyvoleností“.

Židé jsou vyvoleným národem. Je to ale jinak, než jak se to po dvě tisíciletí snaží vsugerovat křesťanský antijudaismus a několik set let starý antisemitismus. Podle nich je „vyvolenost“ typicky židovská nafoukanost, židovský pocit nadřazenosti, pocit, že Židé jsou něco víc, něco lepšího. „Vyvolenost“ je ale spíše těžké břemeno, závazek, který byl Židům uložen. Židovství zná 613 zákazů a příkazů takzvanou micvu, o níž již byla řeč. Dodržování všech těchto předpisů život nikterak neulehčuje.

Většina z nás asi zná význam slova košer. Když někomu nedůvěřujeme, říkáme: „Ten člověk není košer.“ Stejně tak, nedůvěřujeme-li nějaké obchodní smlouvě, komentujeme ji slovy: „Ta smlouva není úplně košer.“ Tento hebrejský výraz znamená „schopný, čistý, ryzí“ a patří k nejznámějším v židovské náboženské praxi. Snad každý ví, že Židé se i košer stravují. Co se pod tím přesně skrývá, to ví už málokdo. Dříve než nahlédneme do tajemství košer kuchyně, musíme napřed podniknout malý výlet do způsobu náboženského myšlení, abychom si objasnili termín košer - ve smyslu čistý. Co si Židé představují pod pojmem čistota?

Na rozdíl od křesťanství nepraktikuje židovství žádnou formu askeze. Neexistují mniši, kláštery, neznáme celibát ani život v odříkání. Dalo by se říci, že židovství není nic lidského cizí. K lidské přirozenosti patří jídlo, pití i sexualita, a proto se nic z toho nemá potlačovat. Naopak! Toho všeho si je možno užívat. Otázkou je, jak si užívat správně!

Jelikož si židovství neodpírá věci hmotné, pozemské, světské, jde o to, jak je posvětit. Život je posvátný sám o sobě, je ale třeba posvětit každý čin tak, aby se konal v Božím smyslu. Lze vypít sklenku vína a celý postup posvětit. Stejně tak lze víno pít a vyššímu smyslu života to neslouží. Člověk se může oddávat sexualitě a zároveň tím posvěcuje život. Stejně tak lze páchat sexuální excesy, které nemají nic do činění s židovskou posvátností sexuality.

OTÁZKY A ÚKOLY

1. Je judaismus součástí židovské etnicity? Odpověď podrobněji vysvětlete (co všechno rozumíme pod pojmem etnicita).
2. Nacistický holocaust (šoa) stavěl na rasové teorii židovství.

Objasněte nesmyslnost této teorie a najděte v textech argumenty pro její odmítnutí.

3. Co má judaismus společného s křesťanstvím a proč?
4. Najděte v textech prvky odlišnosti judaismu a křesťanství.
5. Uvedená věta z Tóry „oko za oko, zub za zub“ se stala jedním z principů západní filozofie práva. Vysvětlete to.
6. Jak je to v judaismu s dělením skutečnosti na sakrální a profánní?
7. Objasněte význam slova antisemitismus. Kde lze hledat jeho historické kořeny? Vyhledejte v elektronických zdrojích některé podoby a projevy antisemitismu.

Zdroje:

SPIEGEL, P. *Kdo jsou židé*. 1. vyd. Brno: Barrister&Principal, 2007, ISBN 978-80-87029-07-7, str. 42, 43, 105, 117 - 118, 129